ئایا له یلا زانا شۆرشگێرێکی کورده یان تورک ؟

ئه رده لان عه بدولا

ئه ڵمانیا

زۆرجار ده ووترێت به ندیخانه قوتابخانه یه . حکومه ته دیمۆکراته کان ، به ندیخانه وه ک ده زگایه ک به کارده هێنن ، بۆ پاراستنی کۆمه لگا له و که سانه ی که خراپه کاری ده که ن . زۆرجاریش ده بێته ده زگایه ک بۆ چاره سه رکردنی ئه وکه سانه . ئه گه ر چی زۆرجار رژێمه فاشست و دیکتاتۆره کان ، به ندیخانه وه ک ده زگایه کی تۆقێنه رو داپلۆسێنه ر به کارده هێنن ، له دژی ئه و که سانه ی که نارازین به حوکمی ناره وایان. به هۆی ئه م ده زگایه یه وه خه لکی ده ترسێنن و ، خه لکی له ترسی به ندیخانه ناچار ده که ن ، که رازیبێت به رژێمه که یان . به لام زۆرجار به پێچه وانه وه ، خه ڵکانێک هه ن له رێگای به ندیخانه وه ، هێنده ی تر ده که وێته دژایه تی کردنی ئه و رژێمانه و،شیلگیرانه تر باوه ڕی به شۆرش ده بێت و له خه باتکردن به رده وام ده بێت . بگره زۆرجار خه ڵکانێک هه ن ، پێشتر هیچ په یوه ندیه کی به سیاسه ته وه نه بووه ، به لام که ده چێته به ندیخانه وه فێری سیاسه ت ده بێت . بگره به ندیخانه له زۆر وولاتی جیهاندا به به شێک له خه بات ده ژمێرێت ، به تایبه ت له و وولاتانه ی که رژێمی دیکتاتۆر و فاشست و داگیرکه ر حوکمی ده کات . له هه مانکاتیشدا به ندیخانه به شێکی گه وره ی ئه ده بیاتی ، ئه و وولاتانه ی داگیرکردووه. جوانترین شیعری (مزه فه ر نه واب و سه عدی یوسف) ئه و شعرانه ن ، که باسی خه باتی ناو زیندانه کان ده که ن ، گیانی خۆراگری و خۆبه ختکه ری هاورێکانیان به شعر ده هۆننه وه .

نیلسۆن ماندیلا ده لێت :(له به ندیخانه ،رۆژ له دوای رۆژ ، هێنده ی تر باوه رم به رزگاری گه له که م به هێز تر ده بوو). دیاره هه مووشمان ده زانین ، رۆلی ئه و خۆراگریه ی ماندێلا چه نده گرنگ بوو ، بۆ شۆرشی گه لی باشووری ئه فه ریکا . مێژووی کام وولات سه یر ده که یت ، هه موو به شانازیه وه باسی ئه و که سانه ده که ن ، که خۆراگربوون له زیندانی دوژمندا ، ئه و که سانه ش که خۆراگر نه بوون و ترسنۆک بوون و وازیان له باوه ڕیان هێناوه له به ر ئه وه ی نه کوژرێن ، زۆر به خراپی و شه رمه زاریه وه باسیان ده که ن .

له کوردستانیش به هه مان شێوه ئه وکه سانه ی که خۆراگر بوون ، له زیندانی دوژمندا ، به شانازیه وه باسیان ده که ین .

بێ باک له به رده م سێداره ی دوژمن
په تی سێداره ده نێمه گه ردن
کرێکارێکی هه ژاری کوردم
هیچ په شیمان نیم له وه ی که کردم .

به م شێوه یه (شێخ شه هاب) ، له زیندانی به عسدا ، مێژووی بۆ خۆی تۆمار کرد ، هه ر ئه و خۆراگریه یه بوو ، وای له خه لکی شاری سلێمانی کرد ، ئه و رۆژه ی ته رمه که یان به خاک سپارد ، هه موو دوکان وبازار دابخه ن و بچن بۆ سه ر قه بران ، له رێوره سمێکی شکۆداردا ، گیانی به خاک سپێردرا .به لام ، زۆر سه یره هه ندێک له هاورێکانی خاله شه هاب ،ژیانی خۆشی کامه رانی، وای لێکردن که ببنه خاوه نی (فایلی ره ش) .

زۆرجار خۆشی ژیان وا له هه ندێک که س ده کات واز له شۆرشگێری

بهێنێت ، چه نده ناخۆشی و لێدان کاریگه ری هه یه ، ئه وه نده ش خۆشی ژیان کاریگه ری هه یه بۆ نه هێشتنی گیانی شۆرشگێری .یه کێک له وکه سانه ی که جێگای شه رمه زاریه ،لای هه موو گه له که مان (عه بدولا ئوج ئالان) ، که بینیمان چۆن له زینداناخۆی رسوای گه ل و مێژوو کرد . که چی زۆر سه یره هێشتا زۆر که سی ناو پارته که ی به سه رۆکی خۆیانی داده نێن .کاتێک که سکرتێری پارتی کۆمۆنیستی ئێران (توده) ، له زیندان تۆبه تنامه ی نووسی ، زۆربه ی هاورێیانی وازیان لێ هێناو ، له پارته که ش ده ریان کرد . که چی هه ڤالانی ئوج ئالان ، به پێچه وانه وه هه ر به رده وامن له پشتگیریان بۆ ئه و که سه ترسنۆکه .ئوج ئالان هه تا له لوبنان بوو داوای چوار پارچه ی کوردستانی ده کرد ، که چی که چووه زیندان . ده لێت من تورکم 1هیچ کات ماندێلا ئاماده نه بووه بلێت (من ئه ورووپیم) ، واز له ره نگی ره شی ئه فه ریکی بهێنێت . زۆر که س هه ن ده یانه وێت ئاپۆ به ماندێلای مشبهێنن. ئه و که سانه نه ماندێلا ده ناسن . وه نه ئاپۆ ش ئه وه ی که جێگای شانازی بوو لای هه مووشمان ، (له یلا زانا)و هاورێکانی بوون . مێژووی کورد چه ندین ژنی ئازاو به جه رگی تیایه . پێش سی سالێکیش له مه وپێش ، له یلا یه کی ترمان هه بوو ، که گیانی کرده قوربانی له زیندانه کانی به عسدا شه هید بوو که چی زۆر سه یره هه ڤاله کانی له یلاخان ، بۆ ئه وه ی خۆشی ژیانیان بپارێزن ، په نایان بۆ به عس و سوپا درنده که ی برد .خاتوو له یلا زانا ، له به ر ووشه ی کوردی ، کوردی بوونی چووه زیندانه وه ، به لام جێگای داخه کاتێک که ئه م خانمه له زیندان ده رچوو ، هه زاران که س چوون بۆ پێشوازی کردنی ، ئه م خانمه به رێزه ، به تورکی قسه ی کرد و پاشانیش شانازی به تورکی بوونی خۆی ده کات .جێی داخه که ماوه یه که خاتوو له لیلا زانا ، خه ریکه هه رچی مێژووی بر شکۆداری هه یه ، بیسرێته وه و مێژوویه کی پر شه رمه زاری بۆ خۆی تۆمار بکات .

پێش ماوه یه ک نامه یه کی بۆ کۆمسیۆنی ئه ورووپا نووسی ده لێت :

(ئێمه ی تورک گه لێکی ماڤپه روه رین)2 سه رۆکی په رله مانی ئه ورووپا کاتێک که ووتی سه ردانی کوردستان ده که م ، ناوی کوردستان به شێوه یه ک حکومه ته فاشسته که ی تورکی وا شێت کرد ، خه ریک بوو واز له هه موو شتێک بهێنن . له به رامبه ر ئه وه کاتێک که چووه دیاربه کر خاتوو له یلا زانا نانی بۆ ده بات و ده لێت : (ئێمه تورک میوان دۆستین)3خاتو له یلا زۆر هه ڵه یه ، چونکه سه رۆکی په رله مانی ئه ورووپا ، خۆی ده لێت ده چم بۆ کوردستان ، واته له گه ڵ کورد دابنیشم . چونکه ئه و له ئه نکه ره ، له گه ڵ نوێنه رانی تورک دانیشت ، پێویستی به نوێنه ری تورک نیه له دیاربه کر .خاتو له یلا له به ر ئه وه ی شۆرشگێرێکی کورد بوو، ناوبانگی ده رکرد ئه و وه ک نوێنه رێکی کورد بانگی په رله مانی ئه وروپا کرا ، که چی ئه و خانمه دێت ، ده لێت ئێمه ی تورک میواندۆستین .هه رچه نده ئه م قسه یه شی زۆر هه له یه ، چونکه زوربه ی رۆژهه لاتناسان ، باسی نا میواندۆستی تورک ده که ن .

میجه ر ئۆیل ده ڵێت :(که ده چوینه ماڵه تورکه کانه وه ، یه کسه ر ده یانووت که ی ده ڕۆنه وه ، به پێچه وانه وه کورده کان زۆر حه زیان ده کرد که میوانداریمان بکه ن)4زۆر سه یره خاتوو له لیلا هه تا له زیندانا بوو شۆرشگێر تر بوو ،تۆ بلێیت ئه میش خۆشی ژیان وای لێکردبێت واز له شۆرش بهێنێت ؟

له کۆتایدا ده لێم ، تۆ بلێیت له یلا زاناو عه بدولا ئوج ئالان ، زیندانه کانی تورکمان ، لێ بکه نه قوتابخانه یه ک و لاوی کوردی پێ فێری تورکی بکه ن ! پاش ئه وه ی حکومه تی تورک ،چه ندین ساله نه یتوانیوه گیانی شۆرشگێری لاوی کورد له ناوبه رێت ،هه زاران لاوی کورد گیانیان له وزیندانانه دا کرده قوربانی کوردایه تی .

----

1 کوردستان نێت هه واله کان

2 هه مان سه رچاوه

3 هه مان سه رچاوه

4 بیره وه ریه کانی میجه ر ئۆیل . چابخانه ئه لحوادس . به غداد، 1982 . لاپه ره 34